

Varsom menneskelighet *av Boel Christensen-Scheel*

Økologi slik vi er vant til å tenke det, knyttes til naturen og til økosystemer som kjeder og forbindelser mellom planter, dyr og deres omgivelser. Når mennesket inkluderes er det som regel sett som en trussel mot disse økosystemene; en faktor som bør begrenses eller fjernes for å ikke skape voldsom ubalanse. Selv om han ikke utvikler konseptene fullt ut, utvider filosofen Félix Guattari feltet til å inkludere minst tre økologier; en sosial, en mental og en miljømessig. Guattari var psykolog/psykiater og hans hovedfokus lå på subjektets ulike funksjoner, konstruksjoner og mulige heling i forhold til sosialitet og samfunn – ikke som motsatt disse, men som del av dem. Når vi endrer det økologiske perspektivet slik Guattari gjør, til også å inkludere menneskets mentale tilstand, får vi plutselig mange flere lag og nivåer i øko-systemene våre.

Som mennesker må vi inkludere oss selv, ikke bare fordi det er etisk riktig, men fordi det er vår eneste mulighet til å oppnå langsiktig bærekraftighet: For å kunne oppnå en bærekraftig økologi eller bærekraftige økosystemer må vi inkludere mentale og sosiale faktorer, det vil si, det som har betydning for enkeltindividene så vel som det som driver grupper av individer og samfunn. Dette betyr at vi må ha evnen til å se et knust hjerte, en splittet familie, en fysisk funksjonsnedsettelse eller en alvorlig samfunnshendelse, i tilknytning til og på linje med naturreservater og truede arter. Det brede perspektivet som prosjektet Gentle Actions legger an kan bety nettopp en slik omtanke i menneskelige handlinger, ikke bare for naturen og klimaet, men for andre individer, og sist men ikke minst, for deg selv.

Kappeland – Live Installation på Youngstorget 3. mai 2007. Runa Carlsen og Karen Kviltu Lidal. Foto: Anne Knutsen

EN SOSIAL SKULPTUR

TEKST KUNST+/ GENTLE ACTIONS

Det er de to kunstnerne Anne Karin Jortveit og Eva Bakkeslett som står bak *Gentle Actions*. Dette er ikke kun en utstilling, men et større kunst- og miljøprosjekt, som vil finne sted på Kunstnernes Hus i Oslo 23.oktober – 14.november 2010. Kunstnerne møttes på bakgrunn av troen på at kunsten kan være en engasjert deltaker innen miljø- og økologisk tenkning. De hadde begge en felles oppfatning av at kunst, sammen med andre deler av humaniora, ikke har spilt noen stor rolle i miljødebattene. Kunstnerne mener at dette er i ferd med å endre seg og opplever at interessen rundt temaet er økende. De har en klar oppfatning av at mange for alvor begynner å etterspørre en mer helhetlig belysning av miljøproblematikken. I prosjektet ønsker de derfor å inkludere flere ulike aspekter ved menneskets forhold til natur og kultur. Totalt er 54 aktører invitert til å delta på *Gentle Actions*.

Med grunnlag i en utvidet forståelse av hva begrepet økologi innebærer, ønsker kunstnerne å legge til rette for nye tverrfaglige koblinger. *Gentle Actions* skal fungere som en sosial skulptur der engasjerte mennesker innen kunst, kulturelle uttrykk, humanistisk, samfunns- og naturvitenskapelig forskning møtes - ikke minst sammen med et aktivt og deltakende publikum. Utveksling av kunnskap og deling av erfaringer står sentralt. Prosjektet vil både ha en solid grunnstruktur og være prosessorientert. Alle deltakerne vil medvirke til å utvikle prosjektet og gi det mening.

Interessen for vår tids miljøspørsmål har så vidt kommet i gang innen kunstfeltet selv. Kunstnerne tror derfor at det å arbeide på en åpen, inkluderende og overbyggende måte vil få betydning. Da trenger man å overskride den konvensjonelle utstillingsformen og prøve ut nye metoder for å kunne utforske kompleksiteten og rekkevidden av miljøproblematikken i et kulturelt perspektiv. Intensjonen er at *Gentle Actions* skal fungere som et levende og aktivt bindeledd mellom teori og praksis, mellom materiell og ikke-materiell produksjon.

Med *Gentle Actions* ønsker kunstnerne å medvirke til å flytte det ensidige fokuset på klima som har preget mediebildet de siste par årene. De mener at det handler om noe mer enn klima. Klimaendringene er et symptom som innbefatter uendelig mange underliggende årsaker knyttet til menneskets manglende evne og vilje til å respektere naturen, og til å endre våre liv innenfra. *Gentle Actions* reflekterer vår visjon om at selv små handlinger og bevegelser kan få store ringvirkninger. Prosjektet skal inspirere mennesker fra ulike miljøer og profesjoner til å fortsette å bygge helhetlige relasjoner.

Gentle Actions vil være et kollektivt basert møtested – med en eksperimentell visuell ramme. 1. etasje blir tatt i bruk for aktuell informasjon, dokumentasjon, filmvisninger, forelesninger og workshops, for å nevne hovedtrekkene. Hele 2. etasje, samt noe utendørs, forbeholdes utviklingen av en type arkitektoniske/tredimensjonale strukturer som kunstnerne har valgt å kalle habitater. Disse vil danne en egen plattform for et mangfold av møter og hendelser.

Market Stall, Rebecca Beinart.

KUNSTPROSJEKT KNYTTET TIL GENTLE ACTIONS: HABITATENE

Anne Karin Jortveit og Eva Bakkeslett har valgt å bruke begrepet "habitater" fordi dette er et ord som gir en rekke fruktbare assosiasjoner til spenningen mellom tilhørighet og flyktighet som mennesket i dag må forholde seg til. Det kan for eksempel knyttes til grønn arkitektur, og det kan fungere som symbolske prototyper på overlevelse, eksistens og levemåter. Habitatene utvikles på Kunstnerens Hus i løpet av prosjektperioden, av kunstnere og arkitekter i nært samspill med andre inviterte aktører. Tanken er at de skal være "lokale møtesteder" mellom publikum og de involverte. Her vil det være et vidt spenn av miljørettete temaer - via egne presentasjoner, diskusjoner og kortere, praktiske workshops. Man håper slik sett å legge til rette for en åpen utforskning av flere av samtidskulturens underliggende strømninger. Økonomi, økofilosofi, radikalt håndverk og mat som motkultur er noen viktige overbygninger. utfordringer knyttet til naturressurser og olje, truede dyrearter og språk står sentralt. Hvert habitat vil ha sin tematiske plattform.

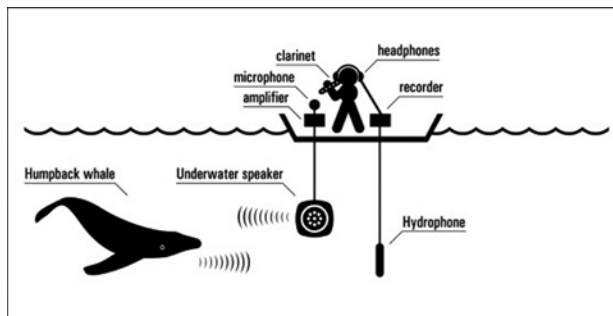

Habitat Walden, Estetiske og filosofiske refleksjoner rundt forholdet mellom natur og kultur inspirert av Henry David Thoreau m.fl.
Foto: Anna Widén

GENTLE ACTIONS

Kunsternes Hus 23. oktober - 14. november

Å LAGE MUSIKK MED HVALER

av David Rothenberg

Det er ikke så vanskelig å høre sangen til knølhvalen. Bare stikk hodet under overflaten i et av de tropiske havene der hvalene samles i parringstiden på vinteren. Du vil høre et kor av overlappende stemmer, lange sekvenser som følger bestemte mønstre som varer i timevis. Det er bare hannhvalen som synger, sannsynligvis for å tiltrekke seg hunnens oppmerksomhet. Det er imidlertid ingen som har observert at hunnknølhvalen viser den minste interesse for denne sangen. Det gjør derimot de andre hannene. De synger alle den samme melodien, men de endrer den til stadighet. Hver uke lyder den litt forskjellig fra uken før. Ingen aner hvorfor dette skjer – ingen sangfugler gjør på denne måten.

Andre hvalarter bruker lyd på helt andre måter. I arktiske strøk kan du høre hvithval som lager en hel kakofoni av lyder, noen under vann, andre over. Det ligner mer på en stor gruppesamtale, men ingen vet hva som blir diskutert. I alle verdenshavene lager spermhvalen uregelmessige klikklyder. Hver familiegruppe har sine lyder. Sammen høres de ut som en ansamling med Vestafrikanske trommeslagere. Spekkhoggere lager presise plystrelyder, og dette gjør det mulig å bestemme hvilken familie de tilhører. Ekspertene kan til og med gjenkjenne den enkelte spekkhogger på sangen.

Jeg reiste fra Hvitehavet i Russland til kysten av Vancouver og til den store lagunen på Hawaii mellom Maui og Lanai. Jeg spilte klarinett sammen med hvaler gjennom en undervannshøytaler, og gjorde opptak med en hydrofon for å kunne høre hvordan de responderte. Disse opptakene inneholder duetter mellom meg og dem. Musikken skaper nye muligheter for å krysse grensene mellom arter. Bli ikke overrasket om lydene høres særs merkelige ut. De fleste av disse sangerne har aldri før blitt invitert til å spille sammen med oss.

Andre låter har blitt til i mitt studio, hvor jeg utforsker klangen i sangen og strukturen i hvalenes komplekse språkkoder. Vi skjønner kanskje ikke hva de sier, men vi kan forstå og dele det langsomme og mektige i lyd mønstrene deres. Musikk har en unik evne til å krysse artsgrensener, til tross for at vi bebor forskjellige deler av naturen.

Det er ikke enkelt å snakke med dyr, men vi kan lage melodier sammen som forsterker vår evne til å lytte og lære. Hvorfor hører vi rytme og melodi i stemmene til andre arter? Naturen har utviklet musikk, og mennesket er bare en av mange arter som har denne egenskapen. Når vi først forstår at havet er fylt av vakker musikk, kan vi simpelthen ikke la det dø ut. Musikken kan på denne måten være med på å redde oss alle.

David Rothenberg har skrevet "Why Birds Sing" som er utgitt på seks språk og som dannet grunnlaget for en BBC TV-dokumentar. Hans siste bok, "Thousand Mile Song" og CD "Whale Music" kom ut i 2008. Hans første CD på ECM Records, en duett med Marilyn Crispell, kom i 2010 og høstet rosende omtale i Morgenbladet. Rothenberg er professor i filosofi og musikk ved New Jersey institute of Technology. Han har også skrevet boken "Gjør det vondt å tenke?" med Arne Næss, og han har opptrådt på Punkt Festivalen i Kristiansand.

Øverst: David Rothenbergs diagram for hvordan man kan samspille med hvalen.
Ovenfor: David Rothenberg spiller klarinett utenfor Svalbard. Foto: Andrea Galvani

SENTER FOR BYØKOLOGI

Sitte stille og kikke ut. Sitte ned og kikke rundt. Foto: Senter for byøkologi

Om Senter for byøkologi

Senter for byøkologi gjennomfører ulike typer prosjekter innen miljøvennlig og sosial stedsutvikling. De arbeider i spenningsfeltet mellom forskning, utredning, kunst og arkitektur, og har en tverrfaglig tilnærming der de veksler mellom ulike metoder, formidlingsuttrykk og nivåer. Dette gir dem en mulighet til å nærme seg komplekse utfordringer innen stedsutvikling på nye måter.

Senter for byøkologi besitter spisskompetanse knyttet til tematiske felt som energi, transport, migrasjon, inkludering, nærmiljø og urbanitet. Samtidig har de en helhetlig, analytisk tilnærming til stedsutvikling. Deres tilnærming tar utgangspunkt i det komplekse samspillet mellom fysiske og sosiokulturelle forhold. I motsetning til en tradisjonell forståelse av sted som gjerne har et ensidig fokus på de fysiske omgivelsene, er *Senter for byøkologi* opptatt av hvordan steder kontinuerlig rekonstrueres gjennom menneskers forestillinger, interesser og stedsbruk.

GENTLE ACTIONS

Kunstneres Hus 23. oktober - 14. november

Til grunn for deres arbeid ligger også en helhetlig problemforståelse som inkluderer både miljøhensyn og sosiale forhold. Senter for byøkologi er invitert til å holde en workshop i forbindelse med *Gentle Actions*. Om deres bidrag til *Gentle Actions*:

Hverdagens mobilitet

Vi beveger oss hver dag, til skolen, til jobben, til butikken. Langs en vei, i en gate, inn i bilen, inn på bussen. Møter naboen, passerer en mann, kjører forbi en på sykkel. Løper for å rekke noe, trækker på før det blir gult lys. Haste av og på, trekke barna inn og ut. Endeløse køer, dogg på ruten. Kommer aldri frem. Langer ut, klar luft, løv på gaten. Museskritt, spasere, spankulere. Sitte stille og kikke ut. Sitte ned og kikke rundt. Hverdagslandskap. Hverdagspraksis. Hva er sammenhengene mellom romlig organisering og hverdagens mobilitet? Hvordan muliggjøre miljøvennlige hverdagsvalg?

Foto: Senter for byøkologi

MAT SOM MOTKULTUR

Sandor Ellix Katz

Sandor Ellix Katz er en omreisende kultur- og fermenteringsaktivist og forfatter, som formidler sine kunnskaper om den eldgamle matkonserveringsteknikken fermentering (som er gjæringsprosessen gjennom levende mikroorganismer slik vi kjenner det fra vin, øl, yoghurt, surdeigsbrød m.m.) Pasjonen for fermentering utviklet han seg gjennom sin kryssende interesse for mat, ernæring og hagebruk. I Gentle Actions vil Sandor samarbeide med kunstnerne Jana Frøberg og Rebecka Beinart: Mat som motkultur. Der vil han holde workshops hvor han demonstrerer fermenteringens enkle prinsipper, for eksempel laging av surkål, mjød, ulike melkekulturer, surdeigsbrød og mye mer. Han planlegger også et forum der lokale produsenter av tradisjonsmat basert på fermentering vil møtes i dialog med publikum. Sandors misjon er å gi publikum noen enkle teknikker og nok kunnskap til å kunne gjøre dette hjemme. Han ønsker også å spre kunnskap og informasjon om næringsverdien og de helsebringende kvalitetene til fermenterte råvarer laget med levende kulturer, og den viktige betydningen av fermentert mat i vår historiske og kulturelle utvikling. Bli en del av fermenteringens gjenvekkelse!

Sandor har skrevet bøkene Wild Fermentation: The Flavor, Nutrition, and Craft of Live-Culture Foods og The Revolution Will Not Be Microwave: Inside America's Underground Food Movements. For mer informasjon om Sandor og hans arbeid: www.wildfermentation.com.

Fermenteringsaktivist, Sandor Ellix Katz

ÅRVÅKEN KUNST

Rebecka Beinart

Rebecka Beinart lager kunst som er årvåken. Kunst som lytter og forteller historier. Ved hjelp av objekter lager hun ulike intervensjoner i det offentlige rom for å vekke nysgjerrighet og invitere til samtaler. Hun ønsker å stille alvorlige spørsmål på en lekende måte for slik å kunne avdekke hvordan enkelte dominerende og kontrollerende forestillinger preger forståelsen av et sted. Rebecka Beinart tror at de små handlingene kan få uventete ringvirkninger.

Hun ser på arbeidene sine som en type forskning. Hvert prosjekt blir både kunst og eksperiment. Hun undersøker steder og går i dialog med de som bor på disse stedene. For Rebecka Beinart kan dette handle om mennesker, spøkelses, minner, planter, dyr og ideologier. Prosjektene hennes fokuserer ofte på vårt forhold til andre levende organismer, og hun utforsker spørsmål som har å gjøre med omsorg, ansvar og utnyttelse.

Samarbeid er viktig for henne i hennes arbeid, og hun jobber jevnlig sammen med andre kunstnere, aktivister, kokker, gartnere, forskere og forfattere.

Rebecka Beinart er utdannet ved Nottingham Trent University Fine Art program og har en Master i 'Arts and Ecology' ved Dartington College of Arts, Devon.

Rebecka Beinart, Teabike

Foto: Rebecka Beinart

KUNSTNERNES HAGE

”Kunstnernes Hage” er Katja Høst sitt bidrag til *Gentle Actions*. Det er en økologisk fundert nyttehage og et kunstprosjekt som har blitt til på de to jordlappene foran inngangen til Kunstnernes Hus. En frodig hage er til visuell glede, og bidrar til en overraskende og uventet ramme rundt arkitekturen. I stedet for den nøytrale og anonyme plenen som til vanlig er å se utenfor huset, har det nå kommet en hage som vekker nysgjerrighet. Selve nyttehagen fungerer som en levende skulptur i stadig endring. Hagen er nå et sted hvor mennesker møtes til forskjellige aktiviteter og samhandlinger, og resultatene blir brakt videre inn i kunstinstitusjonen som råvarer til matlaging i restauranten. Hagen har blitt til en sosial skulptur.

Prosjektet springer ut fra interessen for vår kulturens fremmedgjorte forhold til maten vi spiser og hvor den kommer fra. Dette forholdet er en naturlig konsekvens av et effektivisert og globalisert landbruk, et landbruk som også tærer på den dyrkbare jordas kvalitet og omfang, og tidvis også forringer matens kvalitet.

Ved å gjøre et stykke prydhage om til kjøkkenhage, ønsker prosjektet å rette fokuset på mat, dyrking, så vel som vårt forhold til hva en hage kan være. Ikke minst ønsker vi å stille noen spørsmål rundt mulighetene for å kunne dyrke mat når man bor midt i en stor by. ”Kunstnernes Hage” realiseres i samarbeid med landskapsarkitekt Marianne Leisner fra Gaia Arkitekter og Linda Jolly, biolog, forsker og prosjektleder for Levende Læring, Universitet for miljø- og biovitenskap. Kunstner Åsa Sonjasdatter og hennes elever fra Kunstakademiet i Tromsø har også bidratt til hagen med en potetåker der det nå vokser fram et mangfold av ulike poteter. Det blir holdt tre workshoper for publikum: Anlegg av kjøkken- og urtehage, kompostering samt videreforedling og sanking av egne frø.

GENTLE ACTIONS

Kunstnernes Hus 23. oktober - 14. november

Foregående side:
Workshop med Marianne Leisner for å etablere hagen, 16. juni.
Foto: GENTLE ACTIONS

Denne side øvre: Fra Potetworkshop med Kunstakademiet i Tromsø. Her plantes "fødselsdagen" til datteren til UKS leder Linus Elmes. Foto: GENTLE ACTIONS

Under:
Fra Potetworkshop med Kunstakademiet i Tromsø den 6. juni.

“Walden”

av Hilde Ibsen

Habitat Walden representerer en møteplass der natur og kultur møtes i et samarbeid mellom kunst og akademi. Kunstnerne Anna Widén og Walter Broekhuizen og miljøhistoriker Hilde Ibsen er alle opptatt av å formidle kunnskap og tanker om hvordan mennesker skal leve og engasjere seg for å utvikle en bærekraftig livsstil. Et viktig aspekt er å se miljø og helse som mer integrert og kanskje komme bort fra etablerte dikotomier, som har dominert den vesterlandske kulturen siden opplysningstiden. Det finnes inspirasjonskilder. Og hva kan vi lære av andres erfaringer? Den amerikanske naturfilosofen David Henry Thourau flyttet ut i et lite hus i skogen i 1845 og bodde ved Walden Pond i Massachusetts frem til 1847. Mange ser Thourau som den amerikanske miljøbevegelserens far. For Thourau var oppholdet i Walden Pond samfunnskritikk i praksis. Han ville vise at en alternativ livsstil var mulig og satte forenkling og kommunikasjon med naturen opp som høye ideal. Vår tid er mer kompleks og ikke minst på grunn av det, lengter mange etter enklere livsformer som tar hensyn til natur, kropp og sjel. Vi behøver ikke imitere Thourau, og poenget er heller ikke å snu klokken tilbake, men vi kan alltid gjøre noe når vi bare blir oss bevisst om at alternativer alltid finnes. Vi i Habitat Walden vil stimulere til dialog og diskusjon om de historiske årsakene til at vi idag står overfor en miljøkrise. Det er også viktig for oss å åpne for en møteplass i Thoraus ånd der mennesker fritt kan få komme med ideer om hvordan enkle handlinger i hverdagslivet kan bidra til en mer bærekraftig livsstil.

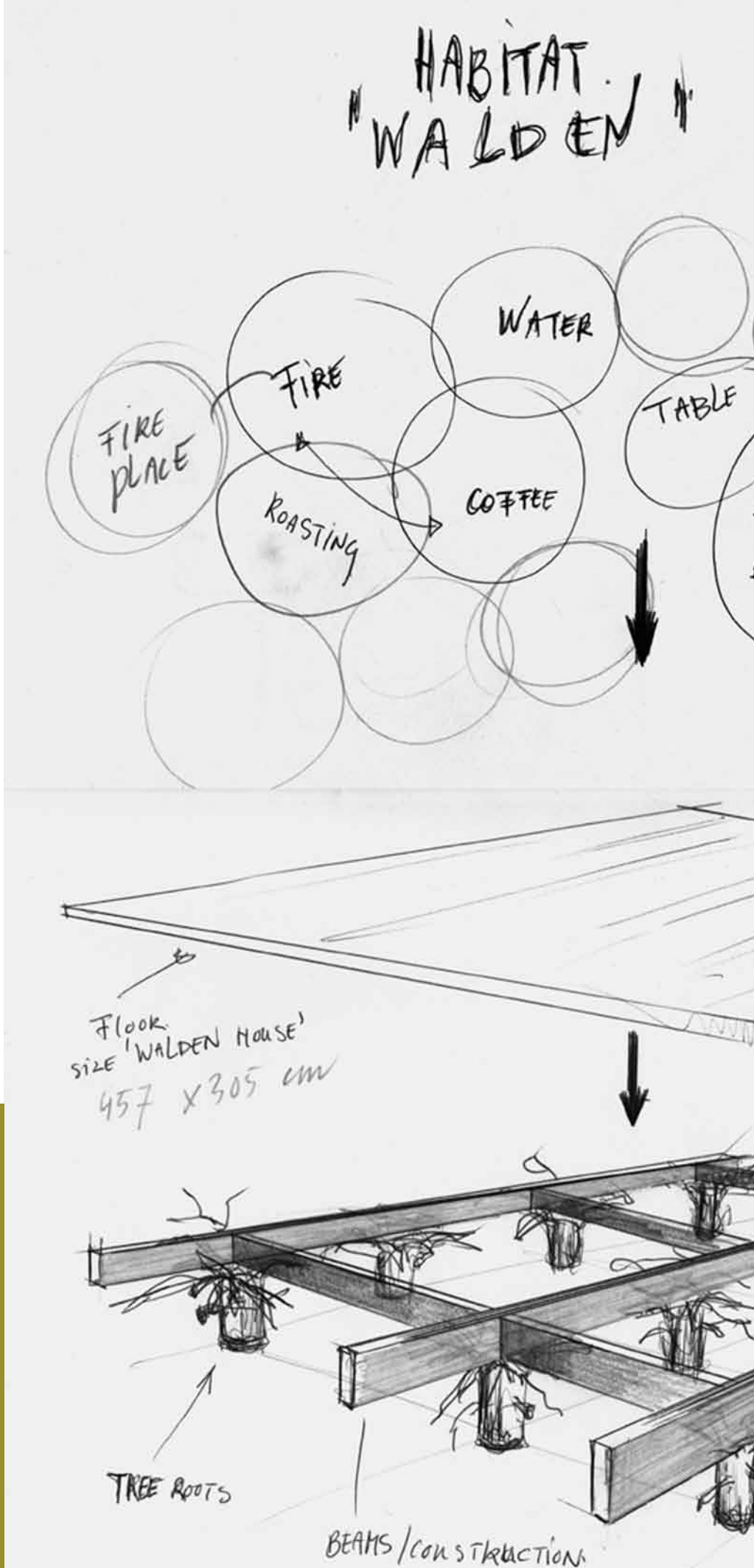
MØTE

Det var en gang et dikt og en mikroprosessor som møttes på en vei.

Jeg skal til menneskenes hjerte, sa diktet, hvor skal du?

Jeg vet ikke, sa mikroprosessoren, men jeg må skynde meg videre.

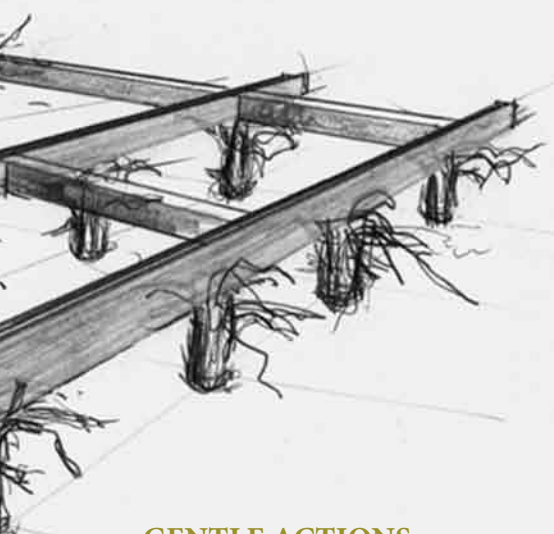
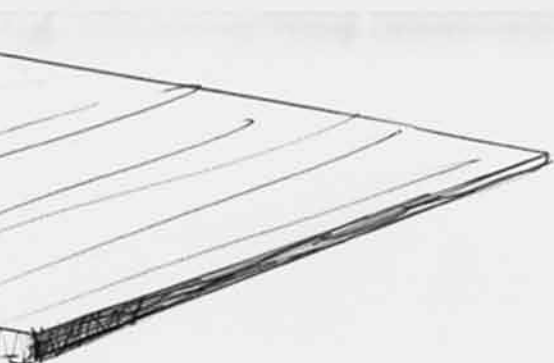
Sidsel Mørck

PLATFORM

Living Memorial to Ken Saro-Wiwa by Sokari Douglas Camp, commissioned by PLATFORM sited at Stephen Lawrence Centre, London.
Photograph: Martin Le Santo-Smith.

PLATFORM ble etablert i 1983 og er en tverrfaglig gruppe bestående av kunstnere, forskere og aktivister som arbeider med menneskerettigheter og miljørettferdighet. De jobber med prosjekter, kampanjer, kunst, forskning og utdanning som oppfordrer til refleksjon og handling i det offentlige rom. De samarbeider også med andre grupper og frivillige organisasjoner. For tiden ser de på hvordan vårt samfunn kan bli mindre avhengig av fossilt brensel gjennom rettferdig fordeling av felles ressurser i lys av klimaendringene. Dette inkluderer en kampanje som fokuserer på økonomiske investeringer i fossilt brensel (Royal Bank of Scotland, Tar Sands Campaign), og som støtter samfunn som har blitt rammet av dette (Community Support project, Remember Saro-Wiwa). Kampanjen utforsker massepsykologi, etikk og folkemord (Desk Killer).

PLATFORM var i fjor høst ansvarlig for arrangementet "C Words: Carbon, Climate, Capital, Culture". C-words samlet kunstnere, aktivister og det allmenne publikum for i fellesskap å lage installasjoner, performance, workshops og poesikvelder. Dels for å bygge sosiale forbindelser og dels for å gjøre det i det offentlige rom.

*Hvis du vil vite mer om Gentle Actions kan du finne mer informasjon her: <http://gentleactions.wordpress.com>
Programmet vil foreligge i slutten av september.*

GENTLE ACTIONS

Kunstnernes Hus 23. oktober - 14. november

Gentle Actions samarbeider med Kunstnernes Hus, Oslo Dokumentarkino og PLAN prosjektet ved Universitetet i Oslo. Gentle Actions har fått støtte fra: Norsk kulturråd, Fritt Ord, Kunstnernes Hus, Norges forskningsråd, PLAN prosjektet ved Universitetet i Oslo, Den kulturelle skolesekken, Billedkunstnernes Vederlagsfond, Mondriaan Foundation, Oslo kommune, Cultura Bank.

BLI DELAKTIG BIDRA MED FRØ TIL FRØSENTRALEN PÅ KUNSTNERNES HUS

Fotografi © Anne Gundersen // <http://www.annegundersen.com> // www.fotoanne.blogspot.com

Hva det søkes etter: alle typer frø i den norske flora

I anledning: *Frøsentralen* på Kunstnernes Hus under kunst og miljøprosjektet *Gentle Actions*

Send dine frø til: *Frøsentralen*, c/o Kunstnernes Hus, Wergelandsveien 17, 0167 Oslo

Når: frøene må være i hende innen 20. oktober

Les mer om prosjektet på: gentleactions.wordpress.com

Frøsentralen er en videreføring av *Kunstnernes hage*, en nytteveksthage etablert foran Kunstnernes Hus i Oslo. Prosjektet er kunstneren Katja Høst sitt bidrag til kunst og miljøprosjektet *Gentle Actions* som åpner på Kunstnernes Hus 23. oktober. Frøene som samles inn i løpet av høsten vil danne en frøsentral inne på Kunstnernes Hus, der publikum kan forsyne seg med frø eller legge igjen frø fra egen hage til videre spredning.

Gentle Actions samarbeider med og blir støttet av (p.t.): Norsk Kulturråd // Fritt Ord // Kunstnernes Hus // Norges forskningsråd // PLAN prosjektet ved Universitetet i Oslo // Den kulturelle skolesekken // Billedkunstneres Vederlagsfond // Mondriaan Foundation // Oslo kommune // Cultura Bank // Oslo Dokumentarkino // Senter for Økologisk Økonomi og Etikk ved Handelshøyskolen i Bodø